

Metoderapport

”ALENE MOT RØKKE”

Programansvarlig:
Renie K.Thorleifsson
Svein Bæren

Research:
Renie K. Thorleifsson

Sendt: I Brennpunkt NRK, Fakta 12/9-2000 kl 22:00

Brennpunkt,OFFD,NRK
0340 Oslo
tlf : 23049000
tlf dir Svein Bæren:23049042
tell dir Renie K. Thorleifsson :23049363

Bakgrunn for dokumentaren.

Det hele startet med ren nysgjerrighet.
Nysgjerrighet på makt, nettverk, kontakter ,utspill , personer og skjulte rom.

Dette var tiden like etter Røkkes raid av Aker – da norgeshistoriens hittil største lån ble gitt av en statsseid bank til en privatperson. I dette spillet hadde Lo med sin toppledelse Yngve Hågensen og Jan Balstad, vært meget aktive med massiv støtte til Røkke.

Jeg ønsket i utgangspunktet å ta for meg LO og toppledelsen . Jeg stilte spørsmål
Som: hvorfor støtter de Røkke og hvem snakker med hvem og hvorfor?
Håpet var å lage to dokumentarer i forkant av kongressen til LO våren 2001.
Jeg ønsket å avdekke det skjulte nettverket,og å se på utviklingen av LO frem til i dag

I februar 2000 begynte jeg kartlegging av alle råd, utvalg, firma, og personer knyttet til Lo.
Det ble lest bøker og analyser om LO og jeg tok kontakt med forskere og historikere.
Nettverket rundt LO toppledelsen ble kartlagt. Det samme ble gjort med Røkkes samarbeidspartnere og kontakter.

Jeg hadde spørsmål på blokka som;
Hvem hjelper hvem og hvorfor....
Hva får de igjen .....
Og følg pengestrømmen....

Med dette som ledetråd fikk jeg etter hvert flere store sosiogram/kart på kontorveggen min.
Noen var konsentrert om personer og noen om råd, utvalg og selskaper.

For hver person ble det hentet ut rolleutskrifter som igjen ledet oss videre til nye firmaer og utvalg. Det ble etter hvert et spennende edderkoppnett .

Det var ikke få samtaler som ble gjort med sentrale folk i LO. De fortalte om store motsetninger innad i organisasjonen, og ikke minst sterk kritikk mot Jan Balstad og Hågensens nære bånd til Røkke.

Et grasrot oppgjør ulmet men få var tøffe nok til å ta belastningen med å stå frem.

Og i likhet med reseachen rundt Røkke, ville personer i Lo også bare uttale seg ”off-record”

Det ble to dokumentarer- men resultatet/historiene ble helt annerledes enn hva jeg hadde som ide da researchen startet. (Se også metoderapport ”Med rett til å låne” av Renie Thorleifsson)

”Alene mot Røkke” er en dokumentar hvor hovedpersonen,forretningsadvokat Igjald Ørbeck Sørheim, var den som tok den største risikoen. Det at han tilslutt valgte å være med på dokumentaren,ble det største skuppet – for å si det slik.

At han ”torde” å fortelle om presset manipuleringen, maktkonstellasjoner, hevn og bakvaskelser, at han lot oss få være med inn i det lukkede rom, til tross for mulige represalier og tap av arbeidsoppdrag, var nøkkelen til at ”Alene Mot Røkke” ble en dokumentar.

Uten ham hadde ikke dette programmet fått den betydning som det gjorde. Han avslørte en virkelighet få har hatt innblikk i. Han avslørte nyheter omkring lånebehandlingen i DNB, og metoder og arbeidsmoral i et styre, som ingen før visste om.

Ingen før ham, hadde bekreftet Dagens Næringslivs(DN) ”lekkasjer” –

Røkke og DNB hadde på flere vis prøvd en informasjonsstrategi som skulle plukke fra hverandre DN sine artikler. ”Alene mot Røkke” bekreftet ikke bare artiklene i DN, den avslørte hvordan Røkke fikk den statseide banken, DNB til å sørge for at Aker ble kjøpt opp- med Akers egne penger.

Metoder 1:

Som nevnt i avsnittet over, ble denne dokumentaren et resultat av en reseach som begynte omkring LO og toppledelsens støtte til Røkke ..

Utgangspunktet var å se på Hågensen og Balstads mangeårige støtte til Røkke . Hvordan LO og fagbevegelsen ble brukt i Røkkes forretningsstrategi i Norge.

(Altså de ”skjulte rom” og ikke offentlige fora og møtesteder,avtaler og nettverk.

Se også metoderapporten :”Med Rett til å låne”- ved Renie K. Thorleifsson)

Jeg hadde over lengre tid kartlagt toppledelsen i LO .

Det samme ble gjort med alle personer i Røkkesystemet. Jeg tok for meg alle offentlige rapporter og granskingsrapporter omkring Røkkes forskjellige oppkjøp og strategier helt fra han ble en forretningsperson her i Norge.

Også alle avisartikler og Tv innslag ble saumfart- Tilslutt satt jeg igjen med flere sosiogram (kart) som viste hvor nært Lo-nettverket og Røkke-nettverket var.

Alle personer som dukket opp i disse nettverkene (sosiogrammer og kart) ble kontaktet. Men ingen ville snakke.

Etter gjentatte henvendelser, møter og brev begynte en del av dem å fortelle. Men felles for dem alle var følgende uttalelser; dette er for farlig å snakke om offentlig- alt jeg sier blir ”off record”

Det var en frustrerende arbeidsprosess. For det folk i ”Røkke -systemet” fortalte om var nye og viktige informasjon om arbeidsmetoder og nettverk som virkelig trengte offentlighetens lys.

Innen Lo systemet møtte jeg stort sett samme holdning. De var redd for hvilke reaksjoner de kunne bli utsatt for fra ledelsen i LO.

Jeg hadde mange møte med ”menn i dress” , folk som utad var mektige og med stor innflytelse, men som var redde for å stå frem om det de visste.

Personer i DNB systemet henviste til taushetsplikt, men etter hvert fikk jeg også en del informasjon derfra- men bare ”off-record”

Jeg opplevde ofte i slike samtalsituasjoner at personene hadde et enormt behov for å fortelle. Moralsk og etisk ville de hjelpe til at historiene kom ut. Men de var redde for sin posisjon og stilling og ikke minst for ”hevn” fra motparten.

De sa at det var godt at noen visste hva som foregikk, men at de ikke kunne ta byrden med å stå frem.

(De sa at de var lettet etter slike samtaler.)

Underveis i reseachen via forskere, historikere, artikler og konsulentselskaper, dukket det opp en person ved AFF(Administrativt forskningsfond i Bergen), Arne Selvik .

Han skrev på bokmanus om Styreverden i Norge. Han sa seg villig til å gi et intervju om sin forskning og erfaringer om styreverv . Selvik var enig i å bruke Røkke lånet og DNB som utgangspunkt for intervjuet .

På dette tidspunkt hadde jeg ingen personer som vil stille opp- ingen ferdig story- bare ”off record” uttalelser. Men når Selvik var villig til å gi et slikt intervju og dette ga oss adgang til DNB sitt styrerom, måtte opptaket gjøres, selv om det ikke var snakk om et ferdig program ennå.

For uansett var styrerrommet i DNB, om ikke hovedpersonen, så i hvertfall en viktig brikke i en eventuell dokumentar.

Hvordan overtale en person til å stille opp foran kamera.

Forretningsadvokat Ingjald Ørbeck- Sørheim ,var en av mange ”menn i dress” som jeg hadde samtaler med.

Med den grundige reseachen som jeg etter hvert hadde i bakhånd- begynte han å få mer og mer tillit til meg.

Jeg bestrebet meg på å kunne fagspråket og ikke minst ha mest mulig kunnskap om personer og navn .

Når han snakket om granskningsrapporter så hadde jeg lest dem.

Når han snakket om hendelser i Røkkes tidligere forretningsoppkjøp- så kunne jeg dem.

Jeg kunne også gi ham ny informasjon og etterhvert utvekslet vi fakta og historier, men fortsatt ”off-record”

Jeg begynte forsiktig å ”presse” ham til å stå frem.

Vi hadde møter hos hans advokat og hos min redaktør.

Han fikk treffe teamet .Vi gikk grundig gjennom både juridiske ,etiske og moralske aspekter om det å stå frem.Vi diskuterte også forskjellige mottrekk han kunne få fra motparten ,etter sending.

Dette tok måneder- men i juni var han klar.

Metoder 2:

Fra da av forandret arbeidsmetodene seg. Etter hvert som opptakene ble gjort, måtte vi dokumentere, sjekke og dobbeltsjekke hans påstander og hans fortellinger.

Arbeidsprosessen ble som en politietterforskning av vitneforklaringer. Alle sceneskift, forflytninger, uttalelser, stemninger og påstander og klokkeslett måtte sjekkes.

Personer involvert i prosessen måtte kontaktes på nytt og igjen ble det sjekking og dobbeltsjekking med ”off record-kilder”.

Vi hadde mange involverte parter som kunne bekrefte hovedpersonens fortelling- men de ville ikke foran kamera. Hovedpersonen måtte bære hele programmet alene.

Men det at han hadde mange med seg , at mange bekreftet hans historie , måtte også frem.

Løsningen ble å åpne programmet med direkte sitater fra forskjellige ”off record”personer.

Selv om alle disse var tatt opp på bånd- kunne vi ikke bruke stemmene deres. Dermed ble det bestemt at vi tok avskrift av deres uttalelser, men brukte andre stemmer.

Fortsatt er denne løsningen en diskusjon i redaksjonen. Jeg var mang en gang lysten på å ”blåse” identiteten til eierne av disse uttalelsen. Det hadde nok ført til rystelser både i det politiske miljø og ikke minst i Forretningsnorge.

(Men ikke alle lyster skal tilfredstilles- heldigvis!)

Vi måtte også underveis i produksjonen beskytte hovedpersonen.

Ingen måtte få vite at han hadde bestemt seg for å stå frem.

Dette skapte ikke bare problemer men også komiske situasjoner. Det er ikke lett å konfrontere anonyme kilder med uttalelser fra en annen anonym kilde.

Dette var til tider meget krevende- for ting måtte dokumenteres uten at mottaker visste hvem som var avsender.

En del av de stedene som vi gjorde opptak , ble gjort mot DNB sin vitende og vilje.

Vi fikk avslag på noe og reiste likevel med kamera.

Andre ting fikk ikke DNB vite om før i ettertid.

Dette har skapt litt problemer for de medvirkende, men som de selv sier; ”ikke mer enn hva som skulle til for at programmet skulle bli en realitet”!

Arbeidstid:

Å jobbe samtidig med to dokumentarer er en stor utfordring.

I slike perioder snakker en ikke om arbeidstidsbestemmelser.

Å drive undersøkende journalistikk, tar tid og krever tid.

Men så ble det mye fritid etterpå!

Sluttord

Politiet i Oslo har lagt bort etterforskningen av lekkasjene i styret i DNB.

DNB har ikke gått til sak mot Ingjald Ørbeck- Sørheim, slik de hadde antydnet for ham før programmet ble sendt.

Ingjald Ørbeck- Sørheim fikk over 350 henvendelser etter programmet.

Han er nå en ettertraktet foredragsholder sammen med Arne Selvik.

De skal sammen i Den polytekniske Forening 18/1 med dokumentaren og debatore
”Maktbruk og maktmisbruk i styrerommet.”

Redaksjonen fikk også enormt med henvendelser etter sending, mye mer enn hva vi hadde regnet med.

Saken fikk en del oppslag i aviser og radio.

Men det viktigste var at saken ble fortalt.

Oslo 11/1-2000

Renie K.Thorleifsson

Svein Bæren